„ASOCIAȚIUNEA" BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIIU

Anul al 56-lea
16 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 198 Sâmbătă 22 Iulie 1939
16 Pagini P I I I I

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

LOCALURILE PUBLICE

Citeam într'un ziar de dimineață câteva juste observațiuni făcute de un cetățean cu privire la starea jalnică în care se găsesc multe din localurile în care se adăpostesc diferite autorități rurale și urbane. Localuri de primării, percepții, localuri de școală, ba adesea spitaluri și dispensarii, când nu sunt decât niște biete dărăpănături, tot lasă de dorit prin lipsa de întreținere, de higienă, de elementar simț de estetică și de gospodărie al celor aflați la conducerea lor. Sunt primării la țară — e adevărat din ce în ce mai puține — în care ți-e silă să intri. Pereții nevăruiți, podelele sparte și murdare, dosarele și hârtiile claie peste grămadă. Nu găsești un țol sau o rogojină pe jos; nu găsești o scuipătoare, un răzuitor sau un ștergător de ghete la intrare, necum o bancă de odihnă, un felinar la față, un strat cu flori; doi trei copaci pentru umbră, în fine un semn, cât de modest al unei intenții de gust și de pricepere gospodărească.

Și totuși dela primărie pornesc ordinele și instrucțiunile venite dela centru privitoare la păstrarea curățeniei în cuprinsul satului și în cel al gospodăriilor țărănești și tot prin primărie se execută. Incât nici nu e rar să găsești sate ținute ca o floare, în ce privește curțile și gospodăriile locuitorilor, dar cu localuri de primărie și școală într'un hal fără hal. Nu se poate invoca în niciun caz lipsa de fonduri, nici alte scuze. Pentru a ține curățenia și rânduiala în gospodărie nu se cere decât puțină pricepere și tragere de inimă gospodărească. Nicăeri mai mult ca în chestiunile de gospodărie nu se verifică mai bine maxima, că omul sfințește locul. Acolo unde s'a găsit un spirit de bun gospodar și o mână energică s'au realizat minuni, chiar și fără fonduri sau sprijin străin. Și din fericire, s'au găsit destui buni gospodari cari, cu mijloace foarte reduse, au putut schimba fața lucrurilor în sectorul administrativ ce li s'a încredințat. De aci și curentul de emulațiune și de întrecere ce se observă în atâtea regiuni ale țării între cei chemați să gospodărească un sat sau numai un serviciu, un așezământ, o exploatare oarecare.

Grija pentru buna întreținere și frumoasa înfățișare a localurilor cu caracter public din mijlocul satelor și orașelor trebue să fie mereu vie, pentrucă acestea sunt în definitiv cartea de vizită a simțului gospodăresc al țării. Chiar numai câteva excepții la regula generală sunt de ajuns ca să strice impresia bună despre tot restul oricât de fără cusur ar fi el.

In afară de exemplul bun servit cetățenilor, ținuta onorabilă a unor asemenea localuri este încă o condiție — și un mijloc — de ridicare a prestigiului autorității, atât de slăbit după război.

DOUĂ SISTEME

SISTEM MAGHIAR ȘI SISTEM ROMÂNESC

Nu înțelegem să revenim asupra fanteziilor răspândite de Agenția Telegrafică Ungară și de postul de radio-Budapesta cu privire la situația din Ardeal. Am arătat în numărul nostru de Miercuri ridicolul acestor calomnii cari compromit pe cei ce le răspândesc și dovedesc cât de puțin întemeiată este acțiunea lor.

Suntem însă surprinși că ziare pe care ne obicinuisem să le considerăm ca serioase, cum sunt „Corriere della Sera", „Messagero" „Tevere", „Stampa" și altele din presa italiană, precum și ziarul german „Völkischer Beobachter" reproduc pe larg născocirile mincinoase pornite de la Budapesta, fără să-și dea seama că un ziar serios își știrbește el însuși din seriozitatea lui și își pierde creditul atunci când se solidarizează prin reproducere cu născocirile și calomniile altora.

Dar dacă revenim azi asupra acestei chestiuni nu este pentru a pune din nou în evidență ridicolul propagandei maghiare. Ceeace ne interesează este, pe plan general, înțelesul sistemului întrebuințat de autoritățile din Budapesta.

Europa trece astăzi printr'o criză din cele mai grave. Toți factorii conducători ai politicei diferitelor state — afară de acei cari au într'adevăr gânduri ascunse — caută să contribue prin toate mijloacele oneste la limpezirea atmosferei internaționale, la aplanarea incidentelor și la găsirea, atâta timp cât mai e posibil, a unor soluțiuni pacinice pentru toate problemele la ordinea zilei. Speranțele popoarelor în menținerea păcii sunt, din nefericire, reduse astăzi numai la această sforțare a oamenilor binevoitori, cari își dau seama de dezastrul unui conflict, de certitudinea extinderii lui și de absurditatea lui.

Așa fiind, este clar ca lumina zilei că singura cale pentru a nu se accentua tensiunea internațională, pentru a se evita crearea de noui focare din care să poată izbucni un conflict și pentru a nu da prilej acelora cari și-au întemeiat calculele profiturilor lor pe sacrificiile sângeroase ale popoarelor, este întrebuințarea adevărului, sinceritatea și loialitatea în relațiile internaționale și respectul realității.

Minciuna și calomnia, fantezia și intriga, n'au fost niciodată forțe constructive și n'au contribuit niciodată nici la normalizarea raporturilor între state și mai ales între state vecine, nici la obținerea vre-unui avantaj, chiar dacă acesta ar fi legitim.

Politica românească de totdeauna, în România de înainte de război și în România unită de azi, a fost concretizată prin lealitate, prin exprimarea adevărului și prin respectarea cuvântului dat. Chiar atunci când înainte de dezrobirea milioanelor de români de sub dominațiuni străine, știam bine cât sufereau aceștia, cât de nedreaptă și asupritoare era stăpânirea ungară față de populația românească, deși aceasta și-a îndeplinit totdeauna cu lealitate îndatoririle față de statul asupritor, nici un glas românesc nu a întrebuințat minciuna și calomnia. Dealtfel faptele reale erau atât de strigătoare la cer și atât de cunoscute de opinia publică mondială, încât simpla lor enunțare era suficientă pentru a arăta în mod palid cât sufereau românii sub dureroasele timpuri ale stăpânirii străine. Și când a sunat ceasul mântuirei lor, nimeni, absolut nimeni, nici presa românească, nici propaganda românească, nici oficialitatea românească, n'au spus un cuvânt care să nu corespundă adevărului și de multe ori chiar realitatea depășea cu mult arătările noastre. In toată acțiunea românească, particulară și oficială, în cărțile românești, în prezentarea dovezilor drepturilor noastre, în discursurile rostite de oamenii noștri politici, de purtătorii de cuvânt ai suferințelor fraților noștri, nici un cuvânt inexact n'a figurat vreodată, nici o afirmație care să nu reprezinte o stare reală de lucruri.

Acesta a fost sistemul românesc, întemeiat pe adevăr.

Iar dela unire și până azi minoritățile din România n'au avut nici un motiv real să se plângă. Au beneficiat de protecțiunea legilor românești la fel cu cetățenii de baștină, au beneficiat de avantagiile legilor noastre sociale și economice — de care nu se bucură nici azi consângenii lor din Ungaria — au beneficiat de drepturi culturale și de libertatea credinței așa cum nu au pomenit niciodată românii din Ardeal sub dominațiunea ungară, care-i trimitea în temnițe pentru credința lor strămoșească și pentru că îndrăzneau să vorbească românește. Și n'a fost guvern românesc care să nu recunoască și să nu acorde, în mod generos și din proprie inițiativă egalitatea de drepturi tutulor minorităților cari, atâta vreme cât respectau legile țărei n'au putut glăsui nicio plângere justificată.

Au pornit dela Budapesta proteste la Societatea Națiunilor: n'a rămas unul singur în picioare, fiindcă toate au fost dovedite false și întemeiate pe născociri.

Iar acum în urmă, tot din inițiativa proprie și în vederea unei așezări definitive a vieții minorităților noastre, guvernul actual a alcătuit un statut al minorităților într'un spirit atât de larg, atât de drept și atât de generos încât el a fost lăudat în toate țările străine, de presă și de oficialitate și chiar presa ungară s'a văzut nevoită să recunoască legalitatea și libertatea regimului sub care trăiesc minoritățile la noi.

Acesta a fost sistemul nostru și în acțiunea noastră internă: lealitate, dreptate și sinceritate; ca și în acțiunea noastră externă.

Un singur lucru nu l'au admis niciodată guvernele noastre și nu-l va admite niciodată nici un guvern românesc, fiindcă ar fi contrariu conștiinței noastre naționale și suveranității noastre: este dreptul nostru suve-

(Continuare in pag. 2-a)

PRIVELIȘTI PITOREȘTI

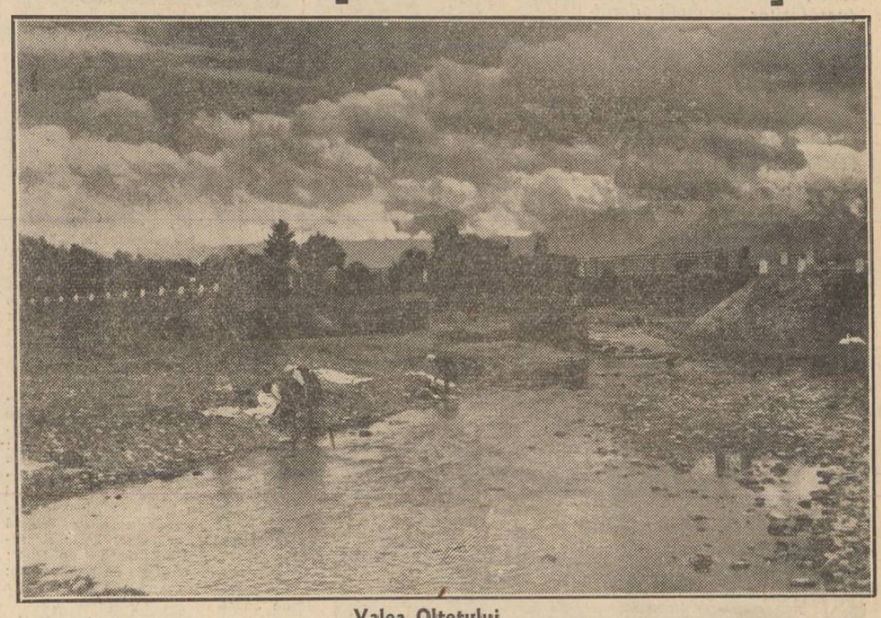

Valea Oltețului

Cine sunt nedreptățiții?

de N. BATZARIA

In articolul „Gesunder Südosten" (Sud-Estul sănătos), apărut în „Universul", d. profesor Gheorghe I. Brătianu, un cărturar pe cât de distins, pe atât de bun cunoscător al marilor probleme românești, stabilind o paralelă între revendicările foarte zgomotoase, dar absolut neîntemeiate ale revizionismului maghiar și bulgar și între atitudinea liniștită până la resemnare în ce privește soarta românilor de peste hotare, scrie, între altele: „Dar prea puțini sunt acei cari știu de existența minorităților românești, pe care nu le-am revendicat și ale căror năzuințe n'au fost înfățișate de nicio propagandă".

Iar ceva mai încolo: „Dar aceasta nu trebue să însemne o părăsire totală a oricărei preocupări de soarta și viitorul unor populații numeroase rămase în grija altor stăpâniri".

In dorința ca acest din urmă deziderat să devie o realitate și ca soarta și viitorul populațiilor, la care se referă d. Gh. Brătianu, să fie în adevăr un obiect de preocupări mai active și mai constante, să lămurim titlul ce am dat rândurilor de față și, în lumina faptelor, să căutăm a-i da răspunsul.

Se știe că, datorită unui complex de împrejurări, fiecare stat european, oricât ar fi el de unitar și național, cuprinde între granițele sale și un număr mai mare ori mai mic de elemente alogene — de obiceiu de elemente aparținând din punctul de vedere etnic elementului majoritar al unuia sau al câtorva din statele vecine. State fără minorități etnice alogene aproape că nu există.

Existența acestor minorități este pentru unele state — cum e de pildă, cazul cu Bulgaria și Ungaria — un pretext de agitații zgomotoase și de revendicări teritoriale.

Insă, după cum sunt aici, în țară, minorități etnice maghiare și bulgărești, tot așa avem și noi, atât în Ungaria și Bulgaria cât și în alte state, minorități

(Continuare in pag. 2-a)

Val de căldură in Albania

Tirana, 19. (Rador).— Un val de căldură s'a abătut asupra întregei Albanii.

In capitală termometrul a înregistrat 42 grade la umbră, dar se pare că temperatura este și mai mare în interiorul țării.

xx○●○xx

Noul ambasador al Angliei la Paris

SIR RONALD HUGH CAMPBELL
va urma lui Sir Eric Phipps, care se retrage la sfârșitul acestui an. Noul ambasador a fost până în 1935 consilier la ambasada engleză din Paris.

xx○●○xx

FILME

Agenția telegrafică ungară și Radio-Budapesta se văicăresc peste țări și mări că „frații maghiari" din Transilvania ar fi asupriți.

Și Agenția și Radio au sosit prea târziu — la fel cu carabinierii lui Offenbanch, dintr'o faimoasă operetă. Căci desmințirea li s'a dat anticipat de reprezentanții minorității ungare în parlamentul României Mari.

Dar ca să afle (deși o cunosc) telegraful și radiodifuziunea din Budapesta cât de departe merge mărinimia românească față de anumite îndărătnicii, le servesc următoarea listă de mâncare — după 20 ani dela Unire — din birtul unui Șandor, Istvan sau Pișta oarecare:

Feluly I

Brânze cu smentană
Mamalige cu brânze
Givecsi
Popeneși cu smentane
Papricaș cu vițele
Conopide polonez
Spanac cu ohiur
Macarone ogreiten

Feluly II

Snițel natur
Snițel vienez
Costițe la grutar
Cervuți la grătar
Figerui asortat
Ficat la grutar
Salută
Menü fixe 32

Don José

România la olimpiada spiritului

de AL. GREGORIAN

Descrierile călătoriei spre expoziția internațională dela New-York, care ne-au revelat în talentul doamnei Olga Greceanu pe povestitoarea de nuanță ce ne lipsea până acum, ne poartă de aproape două săptămâni pe un drum de feerii julverniene.

Triști orientali și târgoveți sub lipărul acestei arșițe de Iulie, am putut evada astfel, mulțumită articolelor d-nei Greceanu, câteva clipe pe undele fanteziei peste spații, pe luciul de peruzea al oceanului, am trăit odihna acelor nopți din larguri genunare, am admirat minunea acestei insule plutitoare, creație a geniului francez, care e „Normandie", ne-am măsurat cerbicilile dacice cu zgârie norii plutocrației yankee, am fost pe Brod'way și la expoziție, am mai amăgit însfârșit cu o boare de vis existența noastră netedă fixată tiranic aici, în asfaltul muiat de zădufuri și în mirezma burgheză a fleicilor bucureștene.

Firește, astfel de satisfacții platonice, nu potolesc dogorile nostalgice ale unor drumuri jinduite, care rămân să fluture mai departe ca niște batiste de melancolii pe cheiul resemnărilor. Ele au însă darul de a ne schimba peisagiul închipuirilor și perspectivele, de a ne împrospăta imaginea despre lume, de a preciza și întregi poziția noastră în această lume răsfrângând-o în noi, de a ne contura și diferența în dimensiunile ei exacte. Confruntările acestea pe planuri largi sunt reconfortante, căci dintr'o măsurare cu o putere superioară eși întotdeauna măcar cu un spor de ambiție depășitoare.

Imi amintesc ce efect binefăcător a avut asupra grupului de români în care mă aflam și eu vizitarea expoziției internaționale dela Paris din 1937 și putința de a compara acel splendid pavilion românesc dela Trocadero cu realizările altor națiuni concurente. Frumusețea clădirii, care concretiza întâia noastră afirmare internațională în piatra masivă a unui arc de biruință, bogăția standurilor, gustul subțire al ornamentațiilor de alabastru și de mozaicuri aurite, simplitatea seducătoare a panourilor scrise cu penel măestru de pictorii noștri, dioramele realizărilor sociale, documentele de piatră ale descendenții noastre imperiale, toate aceste mărturii despre cultura și civilizația neolatină care rotunjeau acolo, în acel rezumat al mapamondului, imaginea României reale, care era într'adevăr Mare, ne-au descoperit tuturor, par'că întâia oară, frumusețile și comorile, forța și fecunditatea pământului și rassei noastre.

De sigur, lucrurile acestea ne erau cunoscute tuturor, dar numai integrarea în cadrul vast al expoziției ne-a putut da perspectiva justă a țării, pe care toți o purtam fragmentar sub pleoape, de acasă.

Anul acesta, din descrierile doamnei Greceanu și din cablogramele care ne vin din America, se pare că participarea românească la expoziția de peste Ocean este mult mai completă și interesul ce ne arată cei un milion și ceva de vizitatori, cari se perindă zilnic prin fața standurilor lumii și ale noastre, sfârșește de fiecare dată în elogii entuziaste la adresa României.

Pavilioanele românești dela New-York sunt, ca arhitectură, expresii specifice ale artei noastre autohtone, cu stilizări de

(Continuare in pag. 2-a)

România nu va permite

nici o atingere a drepturilor ei

Ancheta unui ziarist francez

Paris, 19 (Rador). — „Le Temps" publică azi, articolul de încheere a anchetei făcută în Balcani de d. Robert Poulain.

Referindu-se la România, d. Poulain scrie:

România nu-și ascunde nicidecum intențiile. Sforțările considerabile pe cari le realizează actualmente, sub imboldul energic al Regelui său și al guvernului, pentru a pregăti material și moral națiunea ca să se apere contra oricărei încercări de violare a frontierelor sale, — a tuturor frontierelor sale, — sunt dovada cea mai strălucită a acestei situații.

România a primit cu entuziasm garanția franco-engleză.

Un element activ al Înțelegerii Balcanice, care grupează aproape 60 de milioane de locuitori, România socoate că acest factor uman, care reprezintă ca efective militare, puterea unei mari națiuni, ar putea juca prea bine un rol de moderator între cele două blocuri, democratic și totalitar, care nu se înfruntă până acum decât pe teren diplomatic.

In tot cazul, atitudinea energică a României din Martie trecut și activitatea inteligentă desfășurată de ministrul ei de afaceri străine dovedesc că România este gata să onoreze toate angajamentele sale, toate obligațiile sale și că nu va lăsa să se aducă vreo atingere drepturilor ei, nici prietenilor ei.

D. Poulain încheie arătând marea activitate pe care Franța ar putea să o desfășoare în tote țările balcanice, unde prestigiul ei a rămas neatins.

D. Lebrun, președintele republicei rostind cuvântarea, cu prilejul împlinirei 150 de ani dela revoluția franceză.

xx○●○xx

Anglia s'a aprovizionat

cu mari cantități de grâu

Londra, 19 (Rador). — In ședința Camerii comunelor, deputatul conservator sir George Schuster a întrebat pe cancelarul ducatului de Lancaster dacă guvernul a profitat de actualele prețuri joase ale grâului pentru a cumpăra rezerve de grâu în vederea securității țării.

D. Morrison a răspuns: „Da. In afara rezervelor de grâu pe cari le avem, s'au făcut de curând considerabile provizii".

xx○●○xx

Inundații in Mexic

Mexico City, 19. (Rador). — Umblarea apelor fluviului San Francisco a provocat mari inundații.

Sunt vreo 50 de victime omenești.

xx○●○xx

Tren electric

ultra-modern in Italia

Roma, 19 (Rador). — In cursul mai multor probe, un tren electric ultra-rapid a străbătut distanța Roma-Milano în 4 ore și 16 minute, cu o viteză medie de 142 km. pe oră.

Cei 310 km. dintre Florența și Milano au fost străbătuți în 2 ore.

Turcia cere inapoierea insulelor din Dodecanez

Roma, 19 (Rador).— „Giornale D'Italia" răspunde azi ziarului turc „Yeni Sabah", care a cerut de curând restituirea către Turcia a insulelor din Dodecanez pe cari Italia le-a ocupat în cursul războiului italo-turc.

Pretențiile lui „Yeni Sabah" și ale oficiosului „Ullus" sunt calificate de „Gionale D'Italia" drept o dovadă despre caracterul agresiv al politicei de încercuire. Aceste pretenții justifică pe larg măsurile defensive pe cari Italia le-a luat în insulele de mai sus.

1200 lucrători rămân pe întuneric într'o mină

Liege, 19 (Rador). — *Cablul care leagă centrala de transformatorul electric dela mina de cărbuni din Limbourg a fost distrus de un incendiu pe toată lungimea lui, de 1.500 metri.*

Mina de cărbuni ne mai având astfel energie electrică, au fost imobilizați în fundul ei 1.200 de lucrători.

După ultimele știri, aerul ar începe să lipsească în fundul minei.

Lucrătorii s'au adunat la baza puțurilor.

Conducerea minei caută să le facă să parvină băuturi.

SCRISORI DIN PARIS

Turiști câți vrei...

dar mai avem oare vacanță?...

de RENE SAIVE

Paris, Iulie

De data asta, Parisul e într'adevăr în vacanță. Toate teatrele și-au închis porțile, cu excepția a trei sau patru. Și iată valul de turiști revărsându-se asupra Franței. Marile contigente sunt alcătuite de englezi și de americani. Germanii vin și ei, însă mult mai puțini. Cât despre italieni, pare că au dispărut cu totul din circulație. Păcat...

*

Dar, hotărît lucru, aceste vacanțe nu sunt încă adevăratele vacanțe.

In alte timpuri, mai fericite, ziarele, la această epocă a anului, începeau „mari anchete în lumea întreagă" și nu se știau chiar să recurgă, din când în când, la faimosul șarpe de mare, spre a-și umple coloanele. Dar, toate acestea s'au schimbat. Nu mai e loc pentru „marile anchete" și nici un navigator nu mai zărește șarpele de mare în fața coastelor Chinei, fenomen cu atât mai straniu cu cât coastele acestei țări nu au fost niciodată atât de frecventate ca astăzi.

Adevărul e că evenimentele nu mai lasă imaginației ziariștilor prilejul de a se manifesta. Astăzi, aviația engleză efectuează un „raid de bombardament" deasupra Franței. Mâine, aviația franceză își ia sborul pentru o expediție de „represalii" deasupra insulelor britanice.

Intr'o zi, poliția franceză descoperă la Paris o răsunătoare afacere de propagandă străină: două personalități din lumea presei sunt arestate și trimise la închisoarea militară „Cherche-Midi", și ele mărturisesc că au primit din partea unei puteri străine mari sume de bani; puțin după aceea, se răspândește zvonul că alte arestări senzaționale sunt pe punctul de a fi efectuate. A doua zi, poliția londoneză descoperă existența în Marea Britanie a unei afaceri analoge. Și toate aceste fapte amintesc un cuvânt al d-'ui Daladier: „Dacă războiul ar izbucni, cunosc 20 de persoane pe cari aș pune imediat să le împușt".

Mai e apoi Danzigul... Mai e Moscova... și e universul întreg în fiecare zi mai turburat, în fiecare zi mai nesigur de viitor.

*

In aceste condiții, cum am mai putea spera ca vara aceasta să semene cu verile fără griji de pe vremuri? Fiecare, la plajă sau la țară, duce cu sine îngrijorarea. Trebue să convenim că omul secolului al 20-lea e foarte vitregit de soartă. Izolarea chiar îi e interzisă. Dacă nu cumpără ziare, atunci postul de radio îi reîmprospătează alarmarea. Dacă n'are radio, atunci aude știrile dela postul vecinului. Dacă vrea să se refugieze în vreo mică localitate liniștită și eftină, debarcă și observă atunci că a fost precedat de o mulțime imensă și că modestul han unde spera să obție un armistițiu — la „războiul nervilor", a devenit un „palace" modern — căruia nu-i lipsește nimic din neplăcerile progresului. Ce vremuri!...

VENEȚIA ROMÂNEASCĂ

VALCOV